

során, mert az élet — még az egymást szerető és megértő lelkek esetében is — sokszor nehéz.

Nem az a fontos, hogy miként vélekednek az emberek a ti házasságotokról, hanem az, hogy ti mit éreztek szívetekben, mennyire vagytok ti lelki közelségben és közösségben egymással. Minden esküvő alkalmával véleményt nyilvánítanak az emberek. S amikor ezt teszik, a szép házat, az anyagi javakat, a jó állást, a délceg vőlegényt, a jó hozományt és a szép menyaszonyt nézik. Az élet azonban azt igazolja, hogy ezek egymagukban nem biztosítják a házasság boldogságát. Azok a szerencsés és boldog házasságok, ahol a fiatalok egymásban szerető szívre és együttérző lélekre találhatnak. Ahol egy dallamra „összhangzón és vidáman“ zeng a zsolttár, ott egy akarattal, jókedvvel, könnyen megy a munka, és egy érzéssel száll az imádság az élet Istenéhez.

A családi élet az ígérőt földje, mely hívogat, és ösztönöz. Egyesek könnyedén, mások csak áldozatok árán jutnak el oda. Nem az odavezető út és a megérkezés a fontos. Hányan vannak, kik meg se találják, ami ígérve van. S hányan, akik megtalálják ugyan, de nem tudják értékelni, megbecsülni és megtartani, mit készen, ajándékba ad nekik az Isten. Ezért van annyi szerencsétlen és boldogtalan házaselet a földön.

Titeket ott szeretnénk látni azok között, akik imádságos istenhittel, szorgalmas és becsületes munkával, szívüknek hűséges szeretetével és lelküknek őszinte jószággával, megérdemelten birtokolják ezt a földet értékeivel, és zúgolódás, panasz nélkül hordozzák terheit nehézségeivel.

Megtaláljátok egymást, de ne nyugodjatok, keressétek egymást tovább szüntelen! Szeretet, egyetértés, derű, jókedv, bizalom és megbecsülés kísérje további életeteket, hogy megnyugodjon mindazoknak lelke, kik szeretnek titeket, és dicsőséget nyerjen az Isten, s a boldog házasság nyomán szép legyen, jó legyen, áldott legyen családi életetek és körülöttek minden! Amen.

ZSIGMOND CSABA ATTILA

BOLDOG, AKI A KÍSÉRTÉSBEN KITART

Mt 4, 1—11

A megkísértés a legismertebb bibliai történetek egyike. Közismert, és mindig időszzerű. Sokszor nasznált, de mégsem elnyűtt. Benne nem két személy — Jézus és a Sátán — narcárolt van szó, hanem az embernek önmagával vívott küzdelméről. Ezt a harcot minden embernek meg kell vívnia. A léleképítés küzdelme ez, s önmagával való tusakodása rendjén az ember egyedül van. Ezt érzékelteti Jézus elvonulása a pusztába. Az igent vagy a nemet az ember saját maga mondja ki. Melyik utat választjuk: a lelki rabság, vagy az Istenben feloldódó lelki szabadság útját? Az igaz és hamis értékek küzdelme, a mulandó és maradandó értékek harca ez, amelyet kikerülni nem lehet. Ebbe bele kell menni, s mint minden harcba, itt is csak nyerni vagy veszíteni lehet. Jézus bizonyította: nyerni is lehet.

Sokszor cseréljük el az élet maradandó értékeit apró, futó örömkért. A megkísértés történetében Jézus áll elénk, és megtanít arra, hogy rossz cserébe ne menjünk bele, hisz e küzdelemben az igaz élet, az örökélet a tét. Ez pedig pótolhatatlan kincs. Tulajdonképpen a „mindent“ tesszük fel, kockáztatjuk a „semmiért“! Mindnyájan valamilyen közösségnek a tagjai vagyunk, s valamilyen hivatalt töltünk be. Minden hivatalt — a legkisebb és a legnagyobb — egész embert követel. Igaz életünk, egész emberségünk és helytállásunk nagy próbája az, hogy a három kísértésnek hogyan tudunk ellenállni.

Az első kísértés: az éhség. A történelem híven szemlélteti és tanúsítja, hogy mi mindenre vetemedett az ember, amikor éhes volt. Ölt, gyilkolt, fosztogatott. Megette embertársát, sőt még gyermekét is. A leírás szerint Jézus negyven napig böjtölt, amikor jött a kísértő, s ezt mondta neki: ha Isten fia vagy, mondd, hogy ezek a kövek váljanak kenyérré. Ő így válaszolt: meg van írva: nem csak kenyérről él az ember, hanem minden igével, amely Isten szájából jön. — Jézus tudta: nincs reménytelen pillanat; Isten csak megpróbál, de nem veszejt el. Éppen ezért az ember kötelessége önmaga erősítése. Az ember többre hivatott a jólla-

kásnál. Nem vegetáló, hanem dinamikusan teremtő lény. Lelki értékek termelője. Többről van szó. Mégpedig: győz-e bennem a hűség és szeretet, mikor az éhséget már nem bírom? Mikor a kísértések ellenállok, akkor elnyomom magamban a feltörő rosszat, megszépítem embérségemet. Jobbá teszem magam s magam körül a világot. Jézus tudta, hogy e világnak nem lesz soha oly fehér kenyere, amiért istent és embertársát megtagadná.

A „nemcsak” szóban benne van, hogy: kenyérrel is él az ember, de nem csak kenyérrel, és élete sem korlátozódhatik csak a kenyér utáni hajszára.

Mit mond a második kísértés? Jézust Jeruzsálembe viszi és a templom párkányára — szédítő mélység fölé állítja a kísértő, majd ezt sugallja neki: ved le magad, mert meg van írva: angyalainak parancsot ad, és azok tenyerükön hordoznak téged, hogy meg ne üsd lábadat a kőbe. — Jézus ezt válaszolta: Visszont meg van írva: ne kísérsd az Urat, a te Istenedet! Az ember élete nem játékszer. Azért kapta, hogy szolgáljon vele s nem azért, hogy vakmerő, kilátástalan kockázatoknak tegye ki. Isten mindent megtehet, amit akar, de törvényeivel ellenkezőt nem cselekszik. A világmindenség rendjét nem borítja fel egyetlen, még legjobb, lekedvesebb gyermeke kedvéért sem. Ezt jól tudta Jézus — és ellenállt. Az embert sokszor csábítja a lehetetlen. Hányszor vonz a mélység, ha magas épületről vagy hidról tekintünk le; szédít a mélység, hogy levessük magunkat, de úgy, hogy ép bőrrel ússzuk meg a dolgot.

Jézus az Ószövetségből, Mózes könyvéből vette válaszát. Ismerte az Ószövetség írásait, népének történetét. Ott Isten a zsidó népnek ígért országot, de csak akkor, ha a kísértéseknek ellenáll. A nép negyven évig vándorolt a pusztában, a lelki sivatagban, amíg méltóvá nem vált az ígéret földjére. Jézus nekünk is ígért egy országot, a lelkek Istenországát, de oda csak úgy mehetünk be, ha a kísértéseknek ellenállunk. Jézust Isten jelenvalóságának tudata és istenismerete erősítette meg helytállásában.

A harmadzori megkísértés a történet záró része. Itt a harc már el is dőlt. Az első és harmadik kísértés ugyanis kapcsolatban van egymással az éhség és hatalom kapcsán. Aki vissza tudta utasítani a — mondhatni életet jelentő — kenyeret, azt már nem csábítja a hatalom. Itt már a megbékélt, győzedelmes lélek szólal meg: „Távozz tőlem, sátn, mert meg van írva: Az Urat, a te Istenedet imádd, és csak neki szolgálj!” Az evangélista azért tartotta fontosnak a kísértéstörténetnek ezt a mozzanatát, mert tudta, hogy az embert milyen könnyen meg ejti a hatalom, mily könnyen elvakítja és megszállja a hatalmi mámor. Kodolányi János így kérdez az *Égő csipkebokor* című regényében: „Van-e részegítőbb ital a hatalomnál? Az állattal azt teheted, amit akarsz. Már ez is csodálatos érzés. De mennyivel csodálatosabb, ha az emberrel teheted? Az emberrel, aki olyan, amilyen te vagy: beszél, imádkozik, énekel, sir, nevet, születése-halála ugyanaz, ami a tiéd... s mégis hatalmadban van. Istenét is megtagadathatod vele, ha akarod! Kényszerítheted, hogy megcsókolja a kezedet, amivel ütöd. Mondathatod vele, hogy ez az ő igazi szabadsága. És mondja.”

A hatalmat nem birtokolni, hanem gyakorolni kell, az emberek javára. Jézus hatalmát embertársai felemelésére használta. Ő nem hatalommal, hanem szeretettel akart igazságot tenni, ezért utasította el magától a politikai messiásságot, a külső, a világi hatalmat. Az Atya szeretetében akarta megváltoztatni — megváltani — az egész emberiséget. „Az Urat, a te Istenedet imádd, és csak neki szolgálj!” Erre az egyedül meg nem alázó szolgálatra kötelezte el magát Jézus. Nagyon szépen írja le Thomas Mann a *József és testvérei* című regényében — Abrahám elmékedése rendjén —, hogy az ember méltóságához hozzátartozik a legmagasabbnak a szolgálata, csak ez felel meg az ember méltóságának.

A kísértéstörténet záró sorai megkapó szépséggel ábrázolják a győzedelmes lélek hangulatát, boldogságát... „és ime, angyalok mentek oda, és szolgáltak neki.” A kísértéseket legyőző lelket békesség járja át, boldogság tölti be, és az ember úgy érzi, hogy minden érte van e világon, minden őt szolgálja. Jakab apostol így fogalmazza meg mindezt: „Boldog ember az, aki a kísértés idején kitart, mert miután kiállta a próbát, elnyeri az élet koronáját, amelyet az Úr megígért az őt szeretőknak.”

Mindenki saját maga tudja, mennyire tudott ellenállni a kísértéseknek. A legjobb már az elsőnek ellenállni, de ha nem sikerül, akkor egy tévedést, egy elbukást nem szabad sovésszá rögzíteni. A jézusi példa járható utat jelöl minden keresztény ember számára. Isten és az ember szolgálatának útján járj tántoríthatatlanul. Győzd le a kísértéseket és érezni fogod: a próbát kiálló, győztes lélek áldásait, boldogságát. Az Úr is az ilyeneknek ígerte az élet koronáját. Amen.

EGYMÁSRA VIGYÁZNI

1Móz 4, 9

A kérdés létjogosult; a káini őstörténettől napjainkig időszerű: vajon tudnak-e az emberek egymásra vigyázni? Tudott-e Káin vigyázni Abelre, az ő testvérére? Nem, és nem is akart, pedig egymásra voltak utalva. Életük csak együtt lehetett teljes. Dávid király tudott-e vigyázni Uriásra, aki annyi dicsőséget szerzett neki mint hű alattvaló és bátor katona? Nem tudott vigyázni rá, és nem is akart.

Közelebb is jöhetünk napjainkhoz. Sokakban elevenen él még a második világháború szörnyű emléke. Tizenkétfélmillió embert öltek meg a légerekben. Ennyi ártatlanul megölt ember emléke — köztük gázkamrákban elhamvasztott, ártatlan kisgyermek —, vádló tekintete teszi fel újból és újból a kérdést: tud-e az ember vigyázni embertársára?! És ha tud, miért nem vigyáz? Azért, mert nem akar? Azért, mert gyáva, mert önző, mert meg akarja tartani az ő életét és nem veszi észre, hogy elveszíti azt?

A közelmúltban egy lengyel filmet mutatott be a televízió. A főszereplő egy lengyel író, aki átélte a világháború légereinek borzalmaikat. A hatvanas években meghívták az Egyesült Államokba egy háborús bűnös náci nő ellen indított perre, hogy mint túlélő és szemtanú tegyen terhelő vallomást. A per hét éve tartott. Az egykor átélt borzalmak emlékének felidézése, újraélése idegileg megtörte az írónőt. Már-már az volt az érzése, hogy tulajdonképpen ő a vádlott, akit el akarnak ítélni az elkövetett szörnyűségekért... Megmaradt türelme határán belesikolt a világ lelkiismeretébe: megtörtént-e valaha is a történelem folyamán, hogy egy ártatlan embert hét évig védjen egy bíróság, s annyi pénzt költsenek védelmére, mint amennyit e háborús bűnös nőre pazaroltak? Nem! De ártatlan emberek millióit ítélték el és gyilkolták meg nemegyszer törvényes eljárás és percnyi késelelem nélkül.

És ismét a „bolygó“ kérdés: tudnak-e vigyázni egymásra az emberek? Hány vetülete van még életünkben e kérdésnek, a rá adható válasznak? A napilapokból, a rádióból és televízióból értesülünk arról is, hogy napjainkban 40 millió ember hal meg évente gyengéttápláltság miatt. Dél-Amerikában 60 millió gyermek éhezik. A világ más tájain pedig eldobott élelmiszerekkel vannak tele a szemétkosarak! Tudnak-e egymásra vigyázni az emberek?

Lehet még szűkebbre is vonni a kört. Eldobott öreg szülők és jólétben dözsölő gyermekek. Elhagyott gyermekek és könnyelmű, felelőtlen életet élő szülők. És mennyi családott élettárs, akik szintén nem tudtak — mert nem akartak — vigyázni egymásra.

A bemutatott kép lehangoló. Vajon az emberek valóban nem tudnak vigyázni egymásra? Mi unitáriusok, akik hiszünk az ember fejlődésében, nagyrahitottságában, nem tudjuk elfogadni ezt. Az emberek tudnak vigyázni is egymásra, ha akarnak. Ezt mondja — és erre tanít — Jézus is a könyörülő szamaritánus példázatában. Megmutatja az élet árnyoldalait is: a példázatbeli pap és lévita — bár kötelességük lett volna — nem vigyáztak az embertársra, cserbenhagyták őt. De követésre méltó példaként előnkbe állítja az eszményi ember, az igazi felebarát típusát is a könyörülő szamaritánus személyében. Ő bizonyosságot tett arról, hogy az ember igenis tud vigyázni embertársára, ha akar.

Isten egymásra bízott bennünket, hogy vigyázzunk egymásra. Az isteni számonkérés — „Hol van a testvéred?“ — nemcsak az őstörténet hajnalán hangzott el. Szól ma is minden emberhez. Isten számonkéri vigyázásunkat. Vigyázzunk hát egymásra mint igaz testvérek, akiknek egy Atyjuk van, aki mindenkit egyformán szeret! Ámen.